

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Filozofická fakulta
Historický ústav

Posudek oponenta diplomové práce

Autor: **Bc. Radek Brož**
Studijní program: N7105 Historické vědy
Studijní obor: Historie
Název: **Snahy sirotků o ovládnutí severních Čech a Horní Lužice**
Vedoucí práce: doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.
Oponent: Mgr. Lenka Doová, Ph.D.

Předkládaná DP se věnuje vojenským operacím sirotků v severních Čechách a Horní Lužici v letech 1424–1437 na pozadí probíhajících husitských válek. Text v rozsahu 79 stran (s. 2-75, seznam pramenů a literatury s. 76-81) je rozdělen na 7 kapitol (Geografické území, Majetkový vývoj, Česko-Lužické pomezí před vznikem sirotčího svazu, Růst vlivu sirotčího svazu na Česko-Lužickém pomezí, Sirotci na vrcholu moci, Vzestup vlivu Šestiměstí, Doznívání sirotčích aktivit po Lipanech) a 6 příloh (Přehled použitých místních jmen měst a obcí, Chronologický přehled nejdůležitějších událostí, orientační mapky, obrazová příloha, s. 99-113).

Oceňuji, že si autor zvolil ke zpracování náročné téma, dále práci s cizojazyčným textem (němčina, latina), přílohy s chronologickým přehledem a mapy napomáhající vizualizaci vojenských operací. Součástí DP jsou i jmenný a místopisný rejstřík.

Za samozřejmou součást každé DP, obzvláště u neučitelských oborů, však považuji samostatnou kapitolu či alespoň vážně zamýšlené pojednání v úvodu DP, které by byly věnovány stavu současného bádání, rozboru pramenů, literatury a rozpravě nad metodologickým přístupem. Práce Bc. Brože však tyto části zcela postrádá.

S přihlédnutím k oblibě tématu husitství v Čechách i zahraničí mám i vážné výhrady k selektivní až omezené heuristice, a to nejen u obecné sekundární literatury, ale i primární. Např. při zmínce o sirotčím hejtmanovi Janu Čapkovi ze Sán se opakovaně odkazuje na publikaci z roku 1917,¹ což naznačuje, že autor nemá přehled o novější odborné literatuře (viz např. PAPAJÍK, D.: *Jan Čapek ze Sán*. České Budějovice 2011.). Navíc právě výše uvedená práce by diplomantovi pomohla nejen při nástinu majetkových poměrů (kap. 2), kterým je

¹ J. V. ŠIMÁK, *Dějinné paměti okresu mnichovohradištského*, Mnichovo Hradiště 1917.

věnována celá kapitola v knize,² ale odkázala by Bc. Brože i na prameny, které se mu, jak sám přiznává v pozn. 104, nepodařilo v souvislosti s johanitskou komendou v Českém Dubu dohledat (FRB, Series nova, II., s. 30).³ Nemluvě o tom, že podává o událostech a jejich aktérech (s. 21-22) nepřesné informace, které prof. Papajík koriguje již na začátku své knihy.⁴ Obdobně je ponechán bez odkazu např. i Jan Smiřický ze Smiřic (Jukl, J.: *Jan Smiřický ze Smiřic*. České Budějovice 2012.).

Stěžejní kapitoly DP (3 – 5, s. 12-54) jsou vystavené na 3 základních publikacích: Rudolf ANDĚL, *Husitství v Severních Čechách*, Liberec, 1961. (ANDĚL: *Husitství*). PALACKÝ, František. *Dějiny doby husitské: Vyňato z díla: Dějiny národu českého w Čechách a na Morawě díl 1.*, Praha, 1870. (PALACKÝ, *Husité*). Richard JECHT, *Der Oberlausitzer Hussitenkrieg und das Land der Sechsstadte unter Kaiser Sigmund*. Gorlitz, 1911. (JECHT, *Hussiten*).

Výše uváděné odkazy taktéž poukazují na nejednotný bibliografický záznam v DP (uvádění vydavatelství, čísla vydání či ISBN je nahodilé, v některých případech se liší i editoři uvádění v bibliografickém záznamu v poznámkovém aparátu a v závěrečném seznamu). U paginace diplomant užívá 3 různé formy (**str.**; **str.:**; **s.**). Nestandardní je i odkaz na archivní materiály (s. 76), které na prvním místě místo názvu archivu odkazují na název fondu).

Za alarmující považuji celé pasáže ze s. 25-26, na nichž je patrné, že diplomantovi uniká základní práce historika. Bc. Brož zde rekonstruuje další postup sirotků po vítězné bitvě u Lipé na základě citovaných rozporných pasáží z literatury (opět PALACKÝ, *Husité*. JECHT, *Hussiten*. ANDĚL, *Husitství*). Autor zde porovnává informace podané výše uvedenými autory, přiklání se k názoru Jechta, a dochází k závěru, že: „*Praktickým přínosem rozboru těchto zpráv je důkaz, že...*“ (s. 26). Nesouhlasím. Praktický přínos těchto zpráv je nulový, neboť se diplomant ve své argumentaci při rekonstrukci daných událostí odvolává jen na tuto odbornou literaturu, aniž by se obtěžoval informace dohledat a ověřit v pramenech. **Dokonce zde cituje pramen z literatury, což považuji za závažné porušení historikovy odborné práce**, a následně přiznává (pozn. 124), že se mu nepodařilo edici, na kterou Anděl odkazuje, dohledat. Dovolují si odkázat na Státní oblastní archiv v Praze, kde je edice k dispozici,⁵ popř. doporučuji návštěvu archivu a nahlédnutí do bělské městské knihy, kterou zde Anděl cituje. Nechápu, na základě jakých důkazů, se diplomant přiklání k Jechtovým názorům, jestliže argumentuje pouze informacemi z odborné literatury a nepracuje zde s prameny.

Na s. 10, 11, 13 (2x) a v pozn. 64 se zmiňuje o pramenech, ale odkazuje se pouze na literaturu, na s. 37 se odvolává na zápis ze zhořelecké městské knihy, ale na pramen opět chybí odkaz.

Dalším vážným pochybením je odkaz na odbornou literaturu v pozn. 2 a 31 (Carl Joseph CZOERNIG, *Topographisch-historisch-statistische Beschreibung von Reichenber: Nebst einem Anhang, die Beschreibung von Gablonz enthaltend: Miet einem Kupfer*, Wien, 1829. Miloš PROKOP, *Proměny majetkového a mocenského postavení šlechty na Boleslavsku v 15. století na pozadí držby opevněných sídel*. IN: Milan SVOBODA, (red), *Pax bello potior – Sborník věnovaný doc. Rudolfu Andělovi*, Liberec, 2004, str. 66-104.), které chybí v seznamu využitých pramenů a literatury. A dovoluji si upozornit, že do seznamu odborné literatury DP u

² PAPAJÍK, D.: *Jan Čapek ze Sán*. České Budějovice 2011, s. 112-130.

³ PAPAJÍK, D.: *Jan Čapek ze Sán*. České Budějovice 2011, s. 219.

⁴ PAPAJÍK, D.: *Jan Čapek ze Sán*. České Budějovice 2011, s. 30-31.

⁵ <http://portaro.eu/soapcentral/documents/39855>

neučitelských oborů rozhodně nepatří vysokoškolské učebnice (Vladimír BERÁNEK, *Materiály ke studiu historie: (z čeho studovat?)*. Vyd. 1. Liberec, Technická univerzita v Liberci, 2005.). Debata nad jejich odborností (viz úvod) je tedy s ohledem na jejich primární využití (podpůrný materiál k výuce) redundantní.

Nemalý problém nacházím i u citovaných pasáží pramenů. Pokud opominu skutečnost, že latinské a německé pasáže autor nepřekládá,⁶ vážný nedostatek DP spatřuji v absenci analýzy a interpretace tohoto textu. Naopak, místo následného vlastního rozboru citace se diplomant zaštití ve své argumentaci názory prezentovanými odbornou literaturou (opět kap. 3-5). Některé citace jsou v textu zcela nesmyslné: viz např. „Kolem druhého prosince se Jan z Vartenberka „...und von andern Behmischen hern...“ zúčastnili (!) jednání v Lobau.“, s. 23-24. Jaký význam má v textu tato citace? Nemluvě o tom, že za ní nenásleduje index poznámky s odkazem na pramen a je posunutý na konec věty.⁷ Obdobně pak: „V druhé polovině prosince se v prostoru mezi Žitavou a Lobau sešla landfojtem svolána hotovost coby „...einen Anschlag gegen die keczer.“, do které Zhořelec vyslal 20 jezdců146.“. Tato citace ze s. 30 je dokonce z literatury, nikoli pramene. Dále např. „O výsledku boje není sporu, ale jeho popisy se liší. Bartošek z Drahonice ve své kronice věnuje bitvě necelou větu: „... predicti capitanei cum eorum sectis tempore quadragesime et post versus Zitaviam processerunt et ibi quodam modico conflictu prehabito ad civitatem dictam Laub...““ (s. 31). Diplomant zde místo avizované věty cituje souvětí, nadto druhá část věty končí nesmyslně vpůli. Opět za alarmující považuji 2 bezprostředně následující citace z literatury (ANDĚL: *Husitství*. JECHT, *Hussiten*), kterým Bc. Brož přikládá stejnou výpovědní hodnotu jako citované kronice a na základě těchto 3 textů rekonstruuje události, jak se podle něj odehrály, aniž by odbornou literaturu podrobil bližšímu zkoumání. Považuje Anděla a Jechta za neomylné, nebo si diplomant neuvědomuje, že srovnává nesrovnatelné? Nemohu posoudit, neboť texty nejsou podrobené následné analýze a interpretace vychází z autorových znalostí o dobovém husitském válečnictví. Obdobné rekonstrukce událostí na základě citovaných pasáží z literatury nalezneme též na s. 33 (pozn. 160-162), s. 34 (pozn. 171), s. 46 (pozn. 248-9), s. 49 (pozn. 268).

I přes chybějící kapitoly o rozboru pramenů a literatury či metodologickém přístupu, obzvláště přihlédnou-li k diplomantově povážlivé práci s texty odlišné povahy, aniž by zvažoval jejich odlišnou výpovědní hodnotu, opomenou-li vážné formální nedostatky práce vč. gramatických chyb a překlepů, doporučuji DP k obhajobě a navrhuji známku.....

V Hradci Králové dne 18. 8. 2016

Mgr. Lenka Doová, Ph.D.
oponentka DP

⁶ Ovládá oba jazyky natolik zdařile, že je schopný o některých pasážích v originálním znění debatovat u obhajoby?

⁷ Stejná chyba se objevuje i u citací na s. 25, 30 (2x), 45, 48, 56, 59, 68.